

CİHADIN FAZİLETİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

a.Mücâhidin Cenneteki Derecesi

İmam Müslim (Rh.A)'in *Sahîh*'inde Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ
رَسُولًا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ فَعَجِبَ لَهَا أَبُو سَعِيدٍ
فَقَالَ أَعِدْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ ثُمَّ
قَالَ وَ أُخْرَى يُرْفَعُ بِهَا الْعَبْدُ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي
الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ قَالَ وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْجِهَادُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(م. عن أبي سعيد)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1501, no:1884; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.19, no:3131; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III,s.14, no:11117; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.473, no:4612; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.102, no:2461; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.VIII, s.316, no:8742; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.117, no:2301; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.27, no:4258; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.158, no:18274; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.14, no:4339; İbn-i Asâkir, *Erbaune Hadîsen*, c.I, s.77; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.101, no:282 ve s.115, no:322; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXIII, s.48, no:25534.

RS. 1306 (*Men radiye bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlen, vecebet lehü'l-cenneh. Feacibe lehâ ebû saâidin fekâl: Eïdhâ aleyye yâ rasûla'llâh! Feeàdehâ aleyhi, sümme kâle: Ve uhrâ yerfeu'llâhu bihe'l-abde miete derecetin fi'l-cenneh, mâ beyne külli dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ard. Kâle: Ve mâ hiye yâ rasûla'llâh? Kâle: El-cihâdü fî sebîli'llâh! El-cihâdü fî sebîli'llâh!*)

Mübarek metnini okuduğumuz bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men radiye bi'llâhi rabben*) “Kim Allah’a Rab olarak, memnunluk duyarak, razı olarak inanırsa; (*ve bi'l-islâmi dînen*) İslâm’ı da memnunluk duyarak, severek din olarak kabul ederse; (*ve bi-muhammedin rasûlen*) Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz’i de Allah’ın rasûlü olarak canla başla benimser, kabul ederse; (*vecebet lehü'l-cenneh.*) kendisine cennet vacib olur, kesin olur. Muhakkak böyle severek Allah’a inanan, severek İslâm’a sarılan, severek Peygamber Efendimiz’i bağrına basan, gönlünün tahtına oturtan insana cennet vacib olur.”

(*Feacibe lehâ ebû saâidin fekâl*) Hadis-i şerifi rivayet eden Ebû Saâid el-Hudrî RA Hazretleri’nin hoşuna gitmiş, bu sözleri duyunca bundan memnun kalmış. (*Feacibe lehâ*) “Bu sözlere hayran kaldı, memnunluk duydu, sevdi bu sözleri... (*Eïdhâ aleyye yâ rasûla'llâh!*) ‘Aman yâ Rasûlallah, ne olur bu sözleri bir kere daha söyler misin mübarek ağzınla?’ diye tekrarını istedi.” Yâni. ezberlemek için, hatırında iyi

kalsın diye, kesin olarak, tereddütsüz bu mesele ayan beyan ortaya çıkmış olsun diye, aynı şeyleri tekrarlamasını talep eylemiş Peygamber SAS Efendimiz'den.

(Feeàdehâ aleyhi) Peygamber SAS Efendimiz de onun arzusunu kırmamış, aynı cümleleri tekrar söylemiş.” Yâni hatırını kırmamış, ricasını kırmamış, tamam, anladığın kadarı yeter dememiş; bir kere daha aynı sözleri tekrar etmiş. Ama arkasından da buyurmuş ki:

(Sümme kâle) “Sonra da dedi ki Efendimiz SAS: *(Ve uhrâ)* Bir başka şey daha vardır ki, *(yerfeu'llâhu bihe'l-abde miete derecetin fi'l-cenneh)* Allah o başka şeyle kulun cennette derecesini yüz derece arttırır, daha yukarılara, cennette çok daha yüksek

mevkiilere kulu çıkartır. Öyle ki, *(mâ beyne külli dereceteyni kemâ beyne's-semâi ve'l-ard)* her iki derece arası gökle yerin arası kadar muazzamdır, yüksektir, geniştir. Böyle yüz derece daha yukarıya çıkartır Allah...”

Yâni, çok büyük bir fark, çok güzel bir şey...

(Kâle: Vemâ hiye yâ rasûla'llâh?) Râvî Ebû Saîd el-Hudrî merakla, aşk ile şevk ile:

“—O nedir yâ Rasûlallah?” diye sormuş.

(Kâle: El-cihâdü fî sebîli'llâh! El-cihâdü fî sebîli'llâh!) Peygamber Efendimiz de buyurmuşlar ki:

“—Allah yolunda cihad etmek! Allah yolunda cihad etmek!..”

Aziz ve muhterem kardeşlerim! *Cihad* kelimesi, *cehd* kelimesi ile ilişkili bir kelime. O kökten geliyor, o kökten türemiş. Cehd etmek, gayret etmek, biraz daha gayret sarf etmek demek. Cihad da o kökten ama, onun işteşlik mânâsı var dilbilgisi tabiriyle; yâni bir işi müştereken karşılıklı yapmak mânâsı var.

Cihad da iki taraf gayret sarf ediyor, cehd sarf ediyor. Kimler?.. Taraflardan birisi müslüman. Müslüman cehd sarf ediyor, İslâm'ı korumak için, müslümanları korumak için, tecavüzü, saldırıyı engellemek için... Karşı taraf da cehd sarf ediyor; saldırmak istiyor, müslümanı yenmek istiyor, diyarını almak istiyor, canına kasdetmek istiyor. İki tarafın uğraşması var, karşılıklı bu işi yapması var. Karşılıklı cehd sarf etmek.

Bu çok önemli bir şey... Çünkü her şeyin korunmaya ihtiyacı var. Bir güzel bitkiyi bile dikiyorsunuz; ilaçlanması gerekiyor, korunması gerekiyor, etrafının çevrilmesi gerekiyor. Etrafı bir mahfaza altına alınmadığı zaman çoluk çocuk geliyor, kırıyor. Keçi koyun geliyor, koparıyor, tahrib ediyor.

Tamam, ondan korusanız, bu sefer böcekler musallat oluyor. Hadi yapraklarını böcekler, kurtlar yemesin diye ilaçlamak gerekiyor. Meyvaları oluyor, bu sefer gene ilâçlamak gerekiyor. Çünkü bu sefer meyvalara başka haşerât musallat oluyor; parazitler, asalak mahlûklar... Hep korumak gerekiyor.

İslâm'ın da korunması lâzım, müslümanların da korunması lâzım, ülkelerin de korunması lâzım!.. Bunlar hep gayretle olur. Çünkü, dünya hayatı imtihan olduğu için, Cenâb-ı Hak her şeyin hasmını da yaratmış; bir mücadeledir gidiyor dünyada... Hem de bir tarafta iman var, bir tarafta küfür var... Bir tarafta, peygamberler hak yola davet etmiş; öbür tarafta, azılı kâfirler onlara karşı çıkmış, zulüm yapmış... Bir tarafta iyilik isteyen insanlar var, bir tarafta kötü niyetli insanlar var... Bir tarafta merhametli insanlar var, karıncayı bile ezmek istemez; öbür tarafta da toplumlari, şehirleri mahveden zalimler var, gaddarlar var, hunharlar var, korkunç kimseler var...

O zaman ne gerekiyor?.. Korunmak gerekiyor, çalışmak gerekiyor, savunmak gerekiyor. İca-bında da saldırmak gerekiyor. “En iyi müdafaa hücumdur.” demiş, kim söylediye, güzel bir söz. Bekleyeyim de gelsin demektense, en iyisi hazırlık yaparken bastırmak; daha hazırlanama-dan, saldırıya geçmeden, beklerken, gâfil ol-duğu bir esnada, başka bir işle meşgulken, um-madığı bir zamanda bastırmak... Bu çok önemli bir şey, baskın basanıdır. En iyi savunma hü-cumdur. Hücum ettin mi, darmadağın dağıtıve-rirsin. Gerekirse o olur.

Amaç ne?.. İslâm'ın korunması, müslümanların korunması, imanın korunması... İşte bu çok önemli bir hizmet, çok ciddî bir hizmet... Çünkü ucunda hayatını kaybetmek de var. Bu dünya hayatında, bir insanın öncelikli olarak korumayı istediği şey nedir?.. Hayatıdır. Sağ kalmak

ister, sağlıklı kalmak ister, esen kalmak ister, her türlü tehlikeden korunmak ister. Ama Allah yolunda bunu verebiliyor. Onun için, derecesi çok yüksek; cennette öteki insanlara göre yüz derece daha fazla... Her derecenin arası da gökle yer arası kadar büyük.

Onun için, İslâm'a yardım etmeyi her müslümanın ana gayesi olarak zihnine, gönlüne, aklına, fikrine yerleştirmesi lâzım!.. “Ben bu güzel dini, imanı, Allah’ın razı olduğu dini; başkasını kabul etmediği, sadece onu kabul ettiği tek geçerli dini korumalıyım, yaymalıyım, öğretmeliyim, anlatmalıyım! Saldırılarından, iftiralardan korumalıyım!” demesi lâzım!..

Yalan yanlış şeyler söylüyorlar, tarihimize iftira atıyorlar. Daha başka neler neler, nice haksızlıklar yapılıyor.

Şimdi burada, Avustralya’da bulunduğumuz için, bugün dedesi Çanakkale’ye gelmiş, savaşmış bir Avustralyalı ile kahvaltıda beraberdik. Ama bu Avustralyalı müstesnâ bir insan... Müslüman olmuş, mü’min; bizimle beraber camiye geliyor, namaz kılıyor, hem de samîmî... Samîmî olduğunu bir çok davranışından biliyoruz, yapmacık değil. Aramıza gelip de bizden bilgi toplamak vs. amacında değil. Rüyada Peygamber SAS Efendimiz’i görmüş, müslüman olmuş bir kimse...

O dedesinden naklediyor. Savaşmış dedesi, yaralanmış. Bizim mücahidler, mübarekler onu almışlar, yarasını sarmışlar, bakmışlar, çay ikram etmişler; hayran kalmış. Tabii, ecdadımızın

ahlâkı böyle... Savaş meydanında çarpışıyor ama, insânî değerleri çok yüksek. Düşmanını bile zayıf anında görünce, işte kolunu sarıyor, hayran bıraktırıyor kendisine...

Berlin’de yine ihvânımızdan bir kimse anlattı. Onun babasının bir savaş arkadaşı varmış Gâlibâ Yemen’de çarpışmışlar. Babamın arkadaşını göreyim diye, Almanya’daki işçi kardeşimiz kalkmış, isminden cisminden aramış, adresini bulmuş; babasının Yemen’de beraber çarpıştıkları Alman’ı, şehrinde ziyaret etmiş. Adam bizim ihvanımızın, kendisinin savaş arkadaşı bir Türk’ün oğlu olduğunu anlayınca, gözyaşları içinde boynuna sarılmış, ağlamış. Demiş:

“—Baban çok çok iyi bir insandı. Beni günlerce yaralı olarak omuzunda çuval gibi taşıdı, beni düşmana bırakmadı, ölümden kurtardı. Ben ona hayatımı borçluyum. İşte şu ziyaret ettiğin ev senin, buyur! Ey benim arkadaşımın oğlu, bu evi sana veriyorum.” demiş.

O da demiş ki:

“—Ben ev, hediye filân almağa gelmedim; babamın dostudur diye seni ziyarete geldim. Evin sana mübarek olsun!” demiş.

Ama Alman hayran...

Alman tabii bizimle müttefik olarak çarpışmış, silah arkadaşı. Onu taşıması biraz daha tabii... Ama Çanakkale’de karşısındaki hasmını yakaladığı zaman, esir aldığı zaman, onun yarasını sarması, ona çay ikram etmesi, ona güzel muamele etmesi; bu tabii çok güzel bir şey!..

Bu Avustralyalı torun da, Türklerden çok memnun... Türklerin asâletinden, ahlâkından çok çok memnun... Çok iyi bir müslüman. Türkiye'ye de gelmiş, görmüş. Bizim halkımızın İslâm'a sarılışının samîmiyetine hayran... Yâni çok içten, çok derinden, çok candan olduklarını çok takdir ediyor. Büyüklerimizin ahlâkını derinlemesine anlamış yâni... Allah o mübareklerin şefaatine cümlemizi erdirdin, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

b. Bir Gaziye Yardımcı Olmak

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Zeyd ibn-i Hâlid RA'ın naklettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.III, s.1045, no:2688; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1506, no:1895; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.15, no:2509; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.169, no:1628; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.46, no:3180; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.116, no:17086; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.275, no:2419; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.277, no:2064; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.489, no:4631; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.129, no:956; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.244, no:5225; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.35, no:7883; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.128, no:2325; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.418, no:3952; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.28, no:17619; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.30, no:4389; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.117, no:277; el-Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.358, no:818; İbn-i Cârud, *Müntekâ*, c.I, s.259, no:1037; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.V, s.18, no:2555; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.I, s.295, no:90; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.135, no:460; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.416; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LVI, s.286; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.170, no:532; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.649, no:623; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.492, no:10553; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.232, no:21976.

مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَّفَ
غَازِيًا فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا

(خ. م. عن زيد بن خالد)

RS. 1311 (*Men cehheze gâziyen fî sebîli'llâh, fekad gazâ; ve men halefe gâziyen fî ehlihî bi-hayrin, fekad gazâ.*)

Bu hadis-i şerifi hem İmam Buhârî ve hem İmam Müslim sahih kitaplarında kaydetmişler. Sağlam, senedi kuvvetli birhadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz demin okuduğumuz hadis-i şerifte, cihadın sevabının çok yüksek olduğunu, mücahidlerin cennette yüz derece daha fazla yüksekte olduğunu belirtmişti. Burada da, Efendimiz'in hadis-i şerifinden bir başka şeyi öğreniyoruz:

(*Men cehheze gâziyen fî sebîli'llâh fekad gazâ*) “Allah yolunda gazâ etmek, cihad etmek isteyen bir gâziyi teçhizatlandıran, kendisi gazâ etmiş sevabını alır.”

Burada tabii, gazâyı Allah için yapan bir kimseyi teçhiz eden mânâsı da var. Bu *fî sebîli'llâh* sözü, *fî sebîli'llâh* gazâ eden insan, yâni savaşan kimsenin niyetini gösteriyor. Veyahut da, bir gâziyi Allah rızası için teçhiz eden mânâsına, teçhiz edenin niyetini ifade ediyor olabilir.

İkisi de önemli. Zâten:³

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

(بخ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*Inneme'l-a'mâlü bi'n-niyât*) “Ameller niyetlere göredir.” Gazâyı yapan da Allah rızası için yapmazsa, sevap alamaz; teçhizatı veren de onu Allah rızası için yapmaz, başka art niyetler beslerse, yine sevap alamaz.

Demek ki İslâm'da bir hayra vesile olmak da, o hayrı kazanmağa, o sevabı elde etmeğe vesîle oluyor.

³ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maânî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahâvî, *Şerh-i Maânî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IX, s.459, no:8819.

Bu umûmî bir kuraldır. Herhalde cuma hutbelerini dinleyen kardeşlerim, Arapça kısımlarında bu cümleyi duymuşlardır:⁴

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ

حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري؛ ت. ع. وابن أبي الدنيا عن أنس؛ حم. عد. عن سليمان بن بريدة عن أبيه؛ هب. عد. عن ابن عباس

(Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî)

“Bir hayrın yapılmasına kılavuzluk eden,

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.478, no:7400; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadâi'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd- Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:16052-16055; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.399, no:1282; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.493, no:12394.

öncülük eden, rehberlik eden, onu sağlayıveren, o noktaya o hayrı yapacak kimseyi getiriveren kimse de, o hayrı yapan kimse gibi sevap alır.” Kılavuzluk ettiği için, yönlendirdiği için, onu sağlamakta aracı olduğu için.

Tabii, gazânın yapılması kolay değil. Bazı kimseler Peygamber Efendimiz’e geliyorlardı. Diyorlardı ki:

“—Yâ Rasûlallah! Ben gazayı, cihadı seviyorum, sevabını biliyorum, katılmak istiyorum ama ne atım var, ne kılıcım var, ne zırhım var, ne okum var...”

O zaman Peygamber Efendimiz:

“—Bunu techizatlandırarak kimse var mı?” diye soruyordu.

Öyle insan olabilir ki, zengindir; babasından, amcasından malzeme de kalmıştır kendisine; kılıç, zırh vs. Ama kendisi gidecek durumda değildir, hastadır, ihtiyardır, özürlüdür. Birisini teçhiz etmek de, o ecri sağlıyor. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş.

(*Ve men halefe gâziyen fî ehlihî bi-hayrin, fekad gazâ.*) Bir de ikinci bir hususu söylüyor Peygamber Efendimiz: “Bir adam gazâ için cihada gitti; geride ailesi kaldı, çoluk çocuğu kaldı. İşte bu gâzinin geride kalan, başsız kalmış olan aile fertlerine, hanımına, çocuklarına iyi niyetle iyilik yapan, onlara yardımcı olan da, gaza etmiş gibi sevap alır.”

Meselâ ekmeği yok, gıdası yok; çuvalı getiriyor, pirinci getiriyor... O zaman hurma getiriyor, daha başka yiyecek, içecek ihtiyaçlarını sağlıyor. O gâzi cihada gitmemiş olsa, o evi geçindirmek için neler yapacaksa, yapıveriyor. O evi gözetiyor, kolluyor ve ihtiyaçlarını karşılıyor. Bu da gazâ etmiş gibi sevap alır.

Demek ki, bir müslüman kalkar, kendisi bizzat cihada giderse; gazâ etmiş oluyor, tamam... Böyle bir kimseyi techizatlandıran, malzemesini, silahını alıveren; o da gazâ etmiş oluyor. O da güzel...

Giden kimsenin arkada bıraktığı kimseleri gözetten, kollayan, geçindiren de, o sevabı alıyor. Yâni İslâm'da, hayrın oluşması için kimlerin emeği geçiyorsa, Allah onları mükâfâtsiz bırakmıyor.

Bunun karşıtı da doğrudur: Bir şerrin oluşması için aracı olan herkes de, vebali yüklenir. Bir insanın kanının haksız yere dökülmesine, yarım bir ağızla, yarım bir kelime ile yardımcı olan bile onu öldürmüş gibi olur.

İçkiyi satan da, taşıyan da, sunan da günaha girer. Faizin kâtibi de, şahidi de, o işlemleri yapan da, aynı şekilde faiz almış gibi sorumlu olur diye hadis-i şeriflerde kesin olarak bildiriliyor.

Demek ki: Hayra delâlet eden, aracı olan, veya iştirak eden, yardımcı olan hayrın sevabını alıyor; şerre aracı olan da şerrin

cezasını, vebâlini yükleniyor. Onun için şerre aracı olmamak, şerliye yardımcı olmamak çok önemlidir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bir hadis-i şerifte:

“Bir müslüman kalkar da bir münafığa, yâni imanı bozuk, içi bozuk kimseye (*Yâ seyyidî*) ‘Efendim!’ derse, Allah gazaba gelir. Onun için Arş-ı A’lâ da titrer. ‘Eyvah! Cenâb-ı Hak gazaba geldi, kim bilir ne felâket yağacak bu kimsenin başına?’ diye, o bile korkar.”

Onun için, iltifat bile etmek doğru değildir. Dobra dobra hakkı söylemek, nasihat etmek ve şerri yaptırtmamak lâzım gelir. Dalkavukluk edip desteklerse, vebali yüklenir.

c.Şehidin Hatâları Affolur

Ve nihayet bugünkü sohbetimizin üçüncü hadis-i şerifini okuyarak, sohbetimi tamamlamak istiyorum. Ebû Katâde RA’dan, *Sahîh-i Müslim*’de rivayet edilmiş: Peygamber SAS Efendimiz, onların bulunduğu bir toplantıda ayağa kalkıp anlatmağa başlamış:⁵

أَنَّ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْإِيمَانَ بِاللَّهِ أَفْضَلُ
الْأَعْمَالِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ
قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكْفَّرُ عَنِّي خَطَايَايَ فَقَالَ لَهُ

⁵ Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1501, no:1885; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.212, no:1712; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.34, no:3157; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.23, no:4365; Ebû Katâde RA’dan.

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ إِنْ قُتِلْتُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ
ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ قُلْتَ
قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكْفَرُ عَنِّي
خَطَايَايَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
نَعَمْ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُحْتَسِبٌ
مُقْبِلٌ غَيْرُ مُدْبِرٍ إِلَّا الدِّينَ فَإِنَّ جَبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ لِي ذَلِكَ

(م. عن أبي قتادة)

RS. 1318 (*Enne'l-cihâde fî sebîli'llâh, ve'l-îmâne bi'llâh, efdalü'l-a'mâl.*) “Allah yolunda cihad etmek ve Allah’a iman etmek, amellerin, icraatların, faaliyetlerin en faziletlisidir, en üstünüdür, en sevaplısıdır.” buyurmuş. Yâni cihadın çok sevap olduğunu anlatmış. Allah’a inanıp da, Allah’ın emirlerini tutmanın da çok fazîletli, çok üstün, çok değerli olduğunu anlatmış.

(*Fekâme racülün fekàle*) “Bir kişi kalktı, dedi ki: (*Yâ rasûla'llah! E raeyte in kutiltü fî sebîli'llâh, e tükefferu annî hatâyâye?*) “Ne dersin, ey Allah’ın Elçisi, Rasûlü, Habîb-i Edîbi; ben Allah yolunda savaşa girsem de, savaşta öldürülsem, şehid düşsem; benim savaşta önce, o ana kadar hayatımda işlediğim günahlarımı, hatalarımı

Allah affeder mi? Hatalarım bağışlanır mı?..”

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) Bu soruya Peygamber SAS cevap olarak demiş ki: (*Neam*) “Evet, bağışlanır! (*În kutilte fî sebîli'llâh, ve ente sâbirun, muhtesibün, mukbilün, gayru müdbirin*) Allah yolunda sabr u sebat etmiş olarak, düşmanın önünden kaçmadan, geri dönmeden, cepheyi bırakmadan, terk etmeden, düşmana yönünü dönmüş olarak, sırtını çevirip de kaçmadan, sevabını Allah'tan bekleyerek çarpışırsan ve öyle öldürülürsen, günahların affedilir.” buyurmuş.

Savaştan kaçmak çok büyük günahdır İslâm'da. (*El-firâru yevme'z-zahfi*) Savaş günü, savaş meydanında savaştan, çarpışmaktan korkup kaçmak çok büyük günahlardan birisidir. Ancak askerî bir manevra için böyle bir şey yapılabilir. Komutan der ki:

“—Orta taraftaki askerler, yavaşça arka tarafa doğru kaçıyormuş gibi yapsın! Kenardakiler de açılsınlar. Düşman onları kovalamağa kalkışınca, arkadan çevirsinler.”

Bu bir askerî oyundur. Düşmanı muhasara altına almak ve daha kolay yenmek için bir çaredir. O ayrı... Savaşın icabı olan manevralar hariç, korkup da savaşı bırakıp, düşmana arkasını dönmüş kaçarken değil; yüzünü dönmüşken, sevabını Allah'tan bekliyorken, sabır ve metanet gösterir vaziyette iken ölmüşse, cennete girer.

(*Sümme kàle rasûlü'llàh SAS*) Sonra Peygamber Efendimiz bunun böyle cevabını verdikten sonra, yine o zata döndü: (*Keyfe kulte?*) “Nasıl demiştin?” diye sordu bir daha.

Efendimiz bazen sözlerini tekrar ettiriyor. Bu eğitim amaçlı... Dinleyenler iyice ezberlesinler, olayı iyice anlasınlar, yanlış anlama olmasın, zihinlere nakşolsun, hakkolsun, taşın üzerine kitabe yazılır gibi yazılsın diye. (*Keyfe kulte?*) “Nasıl demiştin ey filânca?” diye sordu.

(*Kàle*) O şahıs dedi ki: (*E raeyte in kutiltü fî sebîli'llâh, e tükefferu annî hatâyâye?*) “Yâ Rasûlallah! Allah yolunda öldürülürsem, günahlarım afv u mağfiret olur mu?” diye sormuştum.

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS*) Efendimiz tekrar dedi ki: (*Neam*) “Evet, günahların afv u mağfiret olur ama; (*ve ente sâbirun, muhtesibün, mukbilün, gayru müdbirin*) eğer sen düşmanın karşısında sebat göstermişsen, arslanlar gibi sabırla çarpışmışsan, sevabını Allah’tan bekleyerek, tertemiz bir iyi niyetle Allah rızası için yapmışsan bu işi; yüzün düşmandan geriye dönüp kaçarken değil de, düşmanla mertçe çarpışıyorken öldürülmüşsen, hataların affolur. (*İlle'd-deyne*) Ancak borç hariç... (*Feinne cibrîle AS kàle lî zâlike*) Çünkü Cebrâil AS bana şimdi bu noktayı açıkladı. Hataların afv ü mağfiret olur, ama birilerine olan borçların hariç!” buyurdu Peygamber SAS Efendimiz.

d. Borçlarınızı Zamanında Ödeyin!

Şimdi burada bir noktaya geliyoruz. Sohbetimiz umûmiyetle Allah yolunda cihad etmenin önemine dair oldu ama, başka şeyleri de bu önemli konunun çevresinde öğrenmiş oluyoruz.

Şimdi bazı insanlar bazı insanlara borçlanıyor. Tabii, mümkün olduğu kadar borçlanmamak lâzım! Ama, “İşte sıkıştım!” diyor, borç alıyor; “Çocuğumu evlendireceğim!” diyor, borç alıyor; “İşimi genişleteceğim!” diyor, borç alıyor; “Senedim geldi, ödeyemedim, haciz gelecek, evimi, mallarımı satacaklar!” diyor, borç alıyor. Birisi de veriyor.

Evet, borç vermenin çok sevabı var. Hattâ insanın kardeşine, arkadaşına borç vermesi, fukaraya sadaka vermesinden önde geliyor ve sevabı daha fazla...

Çünkü arkadaşının gerçekten muhtaç olduğu kesin. Ama öteki fukaranın, dilencinin bu işi meslek olarak mı yaptığı, hakîkten muhtaç mı olduğu belli değil...

Çünkü onu tanımıyorsun, berikisini tanıyorsun.

Borç vermek iyi... Fakat bu devirde enflasyonun olduğunu bilenler, zaman geçince paranın değerinin azaldığı bilenler, borcu çabuk ödememeyi kâr sayıyorlar.

Yalvara yalvara aldıkları borcu öderken, borcu veren insanı yalvarttırıyorlar, yaka silktiriyorlar, borç verdiğiine pişman hale getiriyorlar. İki sene sonra, üç sene sonra borcunu vermeğe kalkıyor.

Üniversitede, yaşça bizden büyük ağabeyler zümresinden bir profesör anlatmıştı. Birisi İstanbul'da Beyazıt'ta kendisini görmüş:

“—Aman efendim, vay efendim, yıllardır görüşemediğim aziz kardeşim!” demiş, boynuna sarılmış, tatlı tatlı konuşmuş. “Yâhu senden bilmem kaç sene önce —on sene önce, on beş sene önce— beş yüz lira para almıştım. O zamandan beri de seni görmedim. Şunu vereyim aziz kardeşim!” demiş.

O da demiş ki:

“—Olmaz! Seninle gel gidelim, 15 sene önce beş yüz liranın nekıymet ifade ettiğini ilgili yerlerden soralım, öğrenelim! O zamanın, on beş sene öncenin beş yüz lirasıyla, şimdinin beş yüz lirası bir olur mu?..” demiş.

Tabii, bunu herkes biliyor. En çok borcu alanlar biliyor. Onun için, “Borcu ne kadar geç verirsem, o kadar iyi olur.” diyor ama, hak yiyor. Borcu yalvara yalvara aldı, acil bir durumu izale etmek için faydalandı.

Kendisine iyilik yapan insana, bu sefer kendisi iyilik yapmıyor, kötülük yapıyor. Borcu sallıyor, sallıyor, vereni verdiğiine bin kere pişman ediyor.

Burada da, geçen gün birisi telefon açtı bana. Hiç ummadığımbir kimse, bir yerden bir borç almış ödememiş, ödememiş...

Parasızlıktan mı?.. Hayır! Parasını öbür işe yatırmış, başka işe yatırmış, yeni bir şeyler almış, ev almış, işini genişletmiş; parayı kullanıyor bir yerlerde... Ama beri tarafta aldığı kimseyi yalvartıyor, parayı vermiyor.

Arada bir de, o borcu alırken kefil olan kimse var. O telefon açtı bana, o da çok zgn. “Bu sefer benim mallarımı haczedecekler; benim ticaretim, şirketim mahvolacak, ona kefil oldum için.” diye o da dert yandı.

Tabii, Cenâb-ı Hak kalblere baktığı için, niyetlere baktığı için, böyle insanları cezalandırır. Bu bir zulümdür. Kime zulümdür?.. Borçlunun alacaklıya zulmdr.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, böyle haksızlıklar yapılmasın! O adam, bu sefer bir başkası geldiği zaman kendisine:

“–Yâhu zengin adamsın, bana biraz borç ver, şu işiyapacağım!” deyince;

“–Kardeşim, durumum müsait değil, param yok!” diyor. Parası var. O da yalan söylüyor, onu da günaha sokuyor. O da,

“Var param ama, veremem!” diyemiyor. Böylece toplum, çok yönlü ahlâkî bakımdan iyi olmayan durumlara düşüyor.

Düşmüş durumda... Artık kimse borcuna sadık değil. Sahte iflaslar, sahte faturalar... Her şey böyle çığırından çıkıyor ticârî hayatta... Senetler dönüyor, ödenmiyor, borçlar yerine getirilmiyor.

Biz böyle yapmayalım; mert olalım, dürüst olalım! Bize iyilik yapana kötülük etmeyelim, kan kusturmayalım!

Borcumuz varsa, sahibine ödeyelim, rahat etsin o da... İyiliği için de teşekkür edelim!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri, her şeyi güzelce insafla, iz'anla düşünüp her şeyi güzelce yapmayı nasîb eylesin...

Bakın şehid olacak ama, ahirette borcunun sahibi, alacaklı hakkını alacak! O affolmuyor, kul hakkı affolmuyor.

Tabii bunun istisnaları var. İnşâallah onları da başka sohbetlerde, yeri gelince anlatırız.

Aman borçları hemen ödeyelim! Mümkünse borç almayalım, aldıysak ödeyelim, veyahut hakkaniyetli bir esasa bağlayalım ki, borcu veren mağdur olmasın!

Toplum da çeşitli yönlerden böyle bir ahlâkî çöküntüye uğramasın.

Allah hepinizden razı olsun... Allah ahlâkımızı güzelleştirmeyi nasîb etsin... Kötü huyları atmayı nasîb etsin...

Bizi her yönden temiz ecdadımız, selef-i sàlihînimiz gibi İslâm'ı iyi bilen, iyi uygulayan, has, hâlis, mücahid, iyi niyetli kullar eylesin, ihlâslı kullar eylesin...

Sevdiği kul haline getirsin, sevdiği kul olarak yaşatsın... Huzuruna sevdiği kul olarak, yüzü ak, alnı açık, tertemiz bir şekilde varmayı; iltifatına ermeyi, cennetine girmeyi, cemâlini görmeyi Allah-u Teâlâ cümlemize nasîb eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21. 01. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

